

Vēstures stunda

Īstā vēsture Jukatanas pussalā **Meksikā** atrodama tirdziņos, zvejnieku ostās un džungļu biežokni

Dīanas Bērziņas teksts speciāli Dienai, Kaspars Krampja foto

IZRĀDE Maiju pācteču priekšnesums Xcaret izklaides parkā

Pirmais iespaids par Mehiko uz mata līdzinās tam, ko esam raduši redzēt asa sižeta Holivudas filmās: ar 80 km/h traucamies pa pilsētas ielām, un mums garām aizslīd sagrabējušas amerikāņu retromašīnas, grafiiti izraibinātas mūra mājas un kuplas palmas. Tomēr šī nav pakalīdzināšanās, bet gan Mehiko autovadītāja ikdiens. Pie stūres ir Dāvids, meksikāņu puisis no starptautiskā ceļotāju viesmīlības portāla, pie kura dzīvošim visas piecas dienas, ko pavadīsim Mehiko.

HAOTISKAIS MILZIS

Formāli, protams, ceļu satiksmes noteikumi ir, taču faktiski vienīgais noteikums, kas jāievēro, — par visu esi atbildīgs tu pats. Atļauts ir viss, ko vadītājs var izdarīt, pārāk netraucējot pārējos satiksmes dalībniekus. Ja spēj izbraukt krustojumu, kad deg sarkanā gaisma, nogriezies pa labi no kreisās joslas vai septiņvietīgā auto sasēdināt desmit pasažierus, tu vari to darīt. Pagriezienu rādītāju izmantošana tiek uzskatīta par lieku greznību. Šāda filozofija apvienojumā ar nekad nerimstošo mašīnu straumi astoneš joslās ir gana labs iemesls, lai tūristi Meksikas galvaspilsētā atturētos no auto īres. Galu galā metro biļete maksā nieka deviņus santimus un nodrošina vienreizēju izklaides programmu visa brauciena garumā, sākot ar iespēšanaso pārpildītā vagonā darbdienu beigās un beidzot ar dažādām performancēm.

Mehiko ar 20 miljoniem iedzīvotāju ir trešā lielākā pilsēta pasaulē pēc Tokijas un Seulas. Tā atrodas 2240 metrus virs jūras līmeņa, tādēļ, izkāpjot no lidmašīnas, pirmajā mirklī mazliet sareibst galva. Taču faktiski pilsēta atrodas ielejā, un tai apkārt slejas vēl augstāki kalni. Šī iemesla dēļ gaisa piesārņotība ir viena no lielākajām Mehiko problēmām: kalnu dēļ mašīnu miljonu radītās izplūdes gāzes tā arī paliek karājamies virs pilsētas kā zilganbāla migla. Kad uzbraucam *Latinoamerica* augstceltnes skatu laukumā, pilsētas panorāmu tā arī neredzam, jo apkārt vīd tikai smoga mākonis.

Apbūves ziņā Mehiko nav līdzīga pārējām pasaules metropolēm, jo tā aug nevis augstumā, bet gan plašumā. Lielākā augstceltņu koncentrācija ir pilsētas biznesa centrā, citviet dominē krāsainās mūra mājiņas, kas parasti nav augstākas par diviem trim stāviem.

Pa dienu Mehiko ir haotisks milzis, kas lempīgi izplūdis pa pilsētas ielām. Satiksmes troksnis, cilvēku straumes, valodas un no krodziņiem skanošie *latino* mūzikas ritmi saplūst vienā lielā murdoņā. Brīžiem ir grūti elpot, jo smogs ielip nāsīs kā melns nelabais.

Taču tas netraucē sajast eļļā ceptu kukurūzas plāceņu smaržu. Blakus gatavo arī tako un citas ātrās uzkodas. Jebkura no ielām aiz nākamās ēkas stūra pēkšņi var pārvērsties par improvizētu tirdziņu, kurā iespējams iegādāties absolūti jebko, sākot ar pirātiskajiem pornofilmu DVD un beidzot ar miliģiem nenosakāmas šķirnes kucēniem.

Vakaros Mehiko ieleja pielīst laternu zvaigžņu miljardiem un nemaz nedomā doties uz dusu. Garibaldi laukumā mudž no marjači dziedoņiem: viņi gaida, kad kāds samīļjies jauneklīs nolīģis viņus savai mīlotajai zem loga dziedāt serenādi, taču lielākoties līdzēji ir tūristi.

Piecas dienas Mehiko ir tieši tik daudz, lai pagātu apskatīt vienu no pasaulē lielākajām piramidām Teotivakānā, apgūtu metro līniju labirintu, saprastu, kā notiek lietas Meksikā, un... vienkārši nogurtu. Un tieši tad pienāk laiks doties tālāk uz Karību jūras piekrasti.

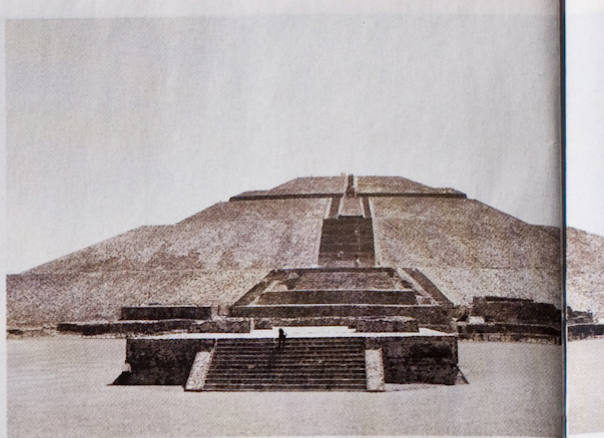
PĒRKAMĀ PARADĪZE

Welcome to Paradise!, zibinot spoži balto zobu rindu, mūs sveic Karla, meksikāņu meitene, pie kuras pavadīsim savu pirmo nakti Kankūnā. Mums ir grūti iebilst viņas apgalvojumam, jo varbūt šeit nav paradīze, taču vismaz *Bounty* reklāmas filmēšanas laukuma cienīga vieta šī noteikti ir: cukursmilšu pludmales, tirkīz zilā jūra, kokosriekstu palmas un saule cauru gadu. Un bārs ar skanīgo nosaukumu *Diablitors*, kurā pasniedz brīnumgardus kokteiļus — visus tikai puslitra vai litra tilpumā. Vienīgā skāde — to, ka šī vieta varētu būt debesis zemes virsū, zina vēl pārdesmit tūkstošu tūristu.

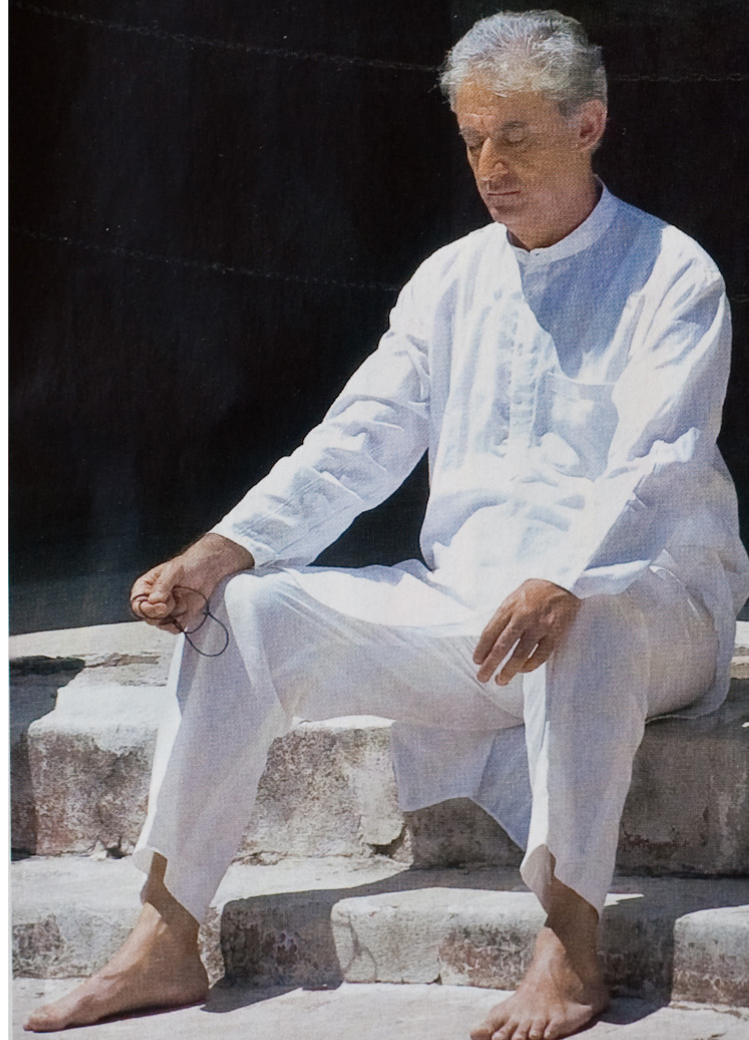
Pirms 30 gadiem Kankūna bija kluss zvejnieku ciems ar pāris simtiem vietējo iedzīvotāju. Tagad šeit mīt aptuveni pusmiljons iedzīvotāju, un katru gadu to apmeklē aptuveni četri miljoni ārzemnieku. Patiesībā Kankūna ir smalki pārdomātas Meksikas valdības lamatas turīgiem amerikāņu un krievu tūristiem. Jo tieši valdība 80.gados šeit uz šauras zemes strēles, kas ietiecas Karību jūrā, uzbūvēja pirmās astoņas viesnīcas. Tagad Kankūnā ir vairāk nekā 150 viesnīcu, kas spēj uzņemt aptuveni 40 tūkstošus tūristu, un uz Kankūnas lidostu savu ceļu ik dienas mēro vismaz 200 lidmašīnas.

Autentiskumu un īstu meksikāņu garu Kankūnā atrast ir grūti. Šeit valda Makdonalds, Hiltons un Diors. Tādēļ jau nākamajā rītā pēc mūsu ierašanās dodamies dienvidu

NO CEĻOJUMA ALBUMA. Saules piramīda Teotivakānā pie Mehiko, runājošs makao papagailis, Centrālmeksikas kalnu grēdas un enerģijas uzņemšana pie Mēness piramīdas Teotivakānā (lielajā attēlā)

Mehiko nav līdzīga citām pasaules metropolēm, jo aug nevis augstumā, bet gan plašumā. Pa dienu Mehiko ir haotisks milzis, kas lempīgi izplūdis pa pilsētas ielām

virzienā gar Karību jūras piekrasti. Vēl tikai piestājam kādā zivju restorānā laivu piestātnē pie pilsētas robežas. Atšķirībā no Kankūnas centra šeit angļiski vairs neviens nerunā. Kad lauzītā spāņu valodā paskaidroju, ka restorāns būs vaļā pēc 20 minūtēm, divpadsmitos. Taču laiks Meksikā ir stiepams jēdziens bez pārspīlētas vērtības, tādēļ pie ēdiena pasūtīšanas tiekam tikai pēc stundas. Viesmīlis uz paplātes atnes divas svaigas, mums nezināmas zivis un jautā, kuru no abām vēlētos. Ar pirkstu iebakstām tumši plankumainajā ar atņirgtajiem zobiem un vēl pēc 40 minūtēm beidzot tiekam pie ēšanas.

Tiesa, pusotras stundas gaidot brokastis zem salmu jumta sēnītes, neesam izjutoši pat ne mazāko vēlmi paātrināt notikumu gaitu.

ZEM ŪDENS

Pāris desmitus kilometru uz dienvidiem esošā Karmenas pludmale pēc vietējo teiktā līdzinās Kankūnai pirms septiņiem gadiem. Šeit viesnīcas vēl nav augstākas par četriem stāviem, cenas ir krietni zemākas un atmosfēra joprojām saglabājusi vienkārša piejūras ciemata šarmu. Šis priekšstats krasi mainās pievakarē, kad galvenā pilsētas gājēju iela pārvēršas par nebeidzamu mazu suvenīru bodīšu tuneli. Jo lielāka tūristu plūsma, jo mazāka varbūtība, ka precēm vai suvenīriem būs cenu zīmes, tādēļ Meksikā jātirgojas, pērkot jebko. Par pieciem latiem no kāda tirgotāja nopērku trīs masīvas sudraba rokaspārdzes, lai arī sākumā viņš par šādu cenu piedāvāja man nopirkt vienu.

45 minūšu brauciena attālumā no Karmenas pludmales atrodas Kosumela, lielākā no Meksikai piederošajām salām. Pie Kosumelas atrodas pasaulē otrais lielākais korāļu rīfs, kuru burvību savās dokumentālajās filmās iemūžinājis Žaks Kusto. Niršana ir viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc cilvēki dodas uz šo salu. Redzamība Karību jūras dziļrajos ūdeņos vietām pārsniedz 60 metru, tādēļ tiem, kas vēlas izbaudīt zemūdens dabas krāšņumu, pietiek vien ar niršanas masku un peldēt prasmi. Ar laivu un instruktoru ir iespējams ieraudzīt un uzziņāt vairāk, kā arī nokļūt no krasta grūtāk aizsniedzamās vietās. Uz snorkelēšanas tūri tiekam savervēti jau uz kuģīša, ar kuru pārceļamies uz salu.

«Skat, skat, re, kur jūraszvaigznes!» kāda amerikāniete iedunkā vīru. Mūsu laivai ir stikla dibens, un pa to paveras brīnumains skats. Kolīdz esam ielēkuši ūdenī un laivas motors ir pieklusināts, arī mums pašiem garām sāk graciozi peldēt tropiskas zivis visās varavīksnes krāsās: sarkanzaļas, dzeltenas un violetas, svītrainas un plankumainas, lielas un mazas. Kamēr tiek fotografēti mūsu grupas biedri, varam baudīt Karību jūras faunu visā tās krāšņumā, jo fotogrāfs bezkaunīgi pievilina zivis ar maizes drupačām.

Divas stundas aizlido vēja spārniem. Tikai pēcpusdienā atskārstat, ka esam aizmirsuši par saules aizsargkrēmu. Nākamās divas nakts saules apdeguma dēļ nevaram pagulēt uz muguras.

TIPISKI. Iela kādā mazā Jukatānas pussalas ciemā

PIEMALJIEM

Tūristiem domātajā izklaides parkā *Xcaret* vakaros tiek uzvests grandiozs šovs, kura laikā skatītāji tiek iepazīstināti ar Meksikas vēsturi un mūsdienu reģionu nacionālajām tradīcijām. Lai arī šovs ir patiesi aizraujošs un krāšņs, istā vēsture Jukatanā ir sastopama citur — tirdziņos, zvejnieku kuģu piestātnēs un džungļu biežoknī, kur vēl šobaltdien tiek atklāti dabas un gadsimtu apslēpti seno maiju tempļi un pilsētas.

Maiji ir bijusi patiesi apbrīnojama tauta — astronomi, kas bez īpašām palīgierīcēm precīzi aprēķinājuši saules un mēness gadus; matemātiķi, kas ieviesuši nulles jēdzienu, un drošsirdīgi karotāji, kas pirms 500 gadiem pašreizējā stāvoklī pretī spēju iekarotājiem. Viens no septiņiem jaunajiem pasaules brīnumiem — Čičenicas piramīda — arī ir maiju darinājums. 30 metru augstā piramīda ir pārsteidzoši labi saglabājusies līdz mūsdienām un pasaules brīnuma kārtā iekļuvusi savas strikti ģeometriskās uzbūves dēļ — tās 365 kāpši simbolizē maiju kalendāru.

Maijiem lielā godā bija bumbas spēle, kas attāli atgādina futbolu. Nereti uzvarētāji tika upurēti. Jā, tieši uzvarētāji, nevis zaudētāji. Labākajiem spēlētājiem varēja nocirst rokas, tādējādi norādot uz nevainojamo spēlētprasmi. «Iedomājieties, kas notiktu, ja mūsdienu futbola čempionāta uzvarētājiem kausa pasniegšanas vietā nocirstu rokas,» savu pārsteigumu mums pauž kāds Ušmalas arheoloģiskajā zonā sastapts ceļinieks.

ATRADUMS

Jau no pirmajiem mirkliem saprotam, ka Tulumas pludmale ir vieta, kurā vēlamies uzkavēties ilgāk. Šajā Karību nostūrī Meksikas dienvidaustrumos vēl nav ne miņas no komforta un izklaides meklētājiem. Pludmales smiltīs ir uzslīetas koka būdiņas izīrēšanai. Ir iespējams aprobežoties arī ar palmās iekārtu šūpuļtīklu. Pie mūsu būdiņām pašā jūras krastā uz klintsakmeņiem ir arī lielisks restorāns. Vakaros, kad tveici aprij piķa tumsa, uz krāsainajiem restorāna galdīņiem tiek sadegtas svečītes un svītrainais pludmales kaķis trinas gar apmeklētāju kājām, uzstājīgi dielelējams kādu zivs gabaliņu.

Tulumā visspilgtāk redzam arī nesenās viesulvētras sekas: no rītiem pāris vietējo puīšuļū uzcītīgi atjauno trīs pludmales mājiņas. Vētras laikā tās izjukušas pavisam. Netālu esošā viesnīca burtiski karājas smilšu kāpā — kad jūrā cēlies ūdens līmenis, viļņi izskalojuši pusi no viesnīcas pamata. Palmas pie mūsu mājiņas ir sasietas ar koši dzeltenu striķi, lai vētras laikā kokus neizrautu ar visām saknēm. Grūti noticēt, ka šo brīnumkaisto zemes nostūri var piemeklēt tik grandiozas dabas katastrofas.

PASAKU PILSĒTA

Jukatanas daba ir nepārspējama savā daudzveidībā: pussalas ziemeļu piekrastē mīt savvaļas flamingu kolonijas, dienvidos ir

DABA. Flamingi Rioslagartosā, pludmalē atrasts un pašu izlobīts kokosrieksts un palmas Karību jūras piekrastē — tās nostiprinātas ar virvēm, lai spēcīgas vētras laikā kādu no tām neizrautu vējš

iespējams apmeklēt Siankanas dabas rezervātu — tur ar acs kaktiņu zem ūdens izdodas uztvert krokodila strēli. Taču pašiem par pārsteigumu vēl spēcīgāk par dabas krāšņumu mūs apbur pilsēta, kuras apmeklējums līdz pēdējam brīdim bija zem jautājuma zīmes, — Merida, Jukatanas štata galvaspilsēta.

Mehiko tikām brīdināti: ja kāds nepazīstams cilvēks mūs uz ielas uzrunā, jāzaglabā visaugstākā modrības pakāpe, jo iespējami tikai divi notikumu attīstības scenāriji — mūs centīsies apzagt vai arī mēģinās ko pārdot. Tādēļ pirmajā brīdī, kad Meridas centrā mums pienāk kāds smaidīgs meksikāņu vīrs un izjautā par mūsu ceļojumu, jūtos pagalam neomulīgi. Taču pēc īsas sarunas meksikānis laipni atvadās un dodas tālāk. Brīdī vēlāk parkā ar mums atnāk parunāties pāri ielai esošā krodziņa īpašnieks. Kad šādi tiekam uzrunāti trešoreiz, saprotam, ka šī pilsēta ir ļoti neparasta. Mūsu aizdomas apstiprina bezmaksas pilsētas ceļvedī rakstītais — Merida no 31 Meksikas štata galvaspilsētām tiek uzskatīta par drošāko un draudzīgāko.

Lai arī Meridā ir aptuveni miljons iedzīvotāju, esot šajā pilsētā, nepamet sajūta, ka esi vienā lielā miestā. Cilvēki pazīst cits citu, smaida un sasveicinās ielās, parkos neapklust bērnu čalas. Nedēļas nogalēs vecpilsētas ielās tiek slēgta satiksme, un tās pārvēršas par milzīgu deju laukumu. Līdz ar krēslas iestāšanos tiek atvērti arī krodziņi, pie kuriem uzstājas muzikanti, skan salsas ritmi un tauta nododas dejām visas ielas garumā. Ir sajūta, ka deju visa pilsēta — vienā ielas galā nepaguruši deju jaunieši, otrā — pensionētas dāmas baltās tautas kleitās ar košiem ziedu rakstiem un vēl košāk uzkrāsotām lūpām, līdz vilkdamas savus kavalierus ar nospodrinātām deju kurpēm.

Tā kā Merida ir mūsu pēdēja pieturvietu pirms došanās mājup pēc triju nedēļu ilgā ceļojuma, prātā nevilšus nāk secinājums, ka patiesībā šī pilsēta ļoti labi raksturo to, kāda Meksika ir patiesībā — draudzīga un pretimnākoša, mazliet piedrazota, bet dzīvespriecīgi raiba un krāsaina. ♦

Ja gribi līdzīgi. Meksika

Ceļojumu paketes piedāvā vairākas aģentūras,
11 dienu — no **Ls 1400** vienai personai.
Plānojot pašam, izmaksas **triju nedēļu** braucienam — **Ls 1300** vienai personai.

Lidojums ar KLM uz Mehiko un atpakaļ — **Ls 480**. Vērts izpētīt Čarterreisu piedāvājumu no Vācijas uz Kankūnu, to cena var būt tikai 350 eiro abos virzienos. Iekšējais lidojums uz Kankūnu ar vietējo *InterJet* — **Ls 90**.

Auto *Hyundai Verna* īre divām nedēļām — **Ls 365**.

Cenas. Litrs benzīna — **Ls 0,38**; maltīte restorānā — **Ls 5—10**; tirgū — **Ls 1—3**.

Viesnīcas numurs divām personām ar dušu, bez brokastīm: **Ls 15—35**. Pludmales kabīnes īre: ar šūpuļtīklu **Ls 7—9**, ar gultu **Ls 10—25**.

Septembris un oktobris Meksikā ir **viesulvētru** sezona, kad piekrastes reģionos iespējamas vētras un stipras lietusgāzes. Šajā periodā gandrīz visas viesnīcas savus pakalpojumus piedāvā par pazeminātām cenām (dažkārt pat par 2—4 reizēm zemākām nekā sezonas laikā).

Vīza iebraukšanai Meksikā nav nepieciešama kopš 2004.gada